

Sustenabilitatea, un imperativ în contextul global

Sustainability, an imperative in the global context

Robert Daniel-Miu¹

1 Faculty of Agrifood and Environmental Economics, Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Romania; miurobert21@stud.ase.ro

Rezumat: Această lucrare explorează sustenabilitatea în afaceri, subliniindu-i importanța pentru succesul pe termen lung al organizațiilor. Se discută definirea și justificarea conceptului, provocările asociate și modalitățile de promovare a sustenabilității în mediul de afaceri. Sunt prezentate instrumente și tehnici utilizate pentru evaluarea și îmbunătățirea performanței de sustenabilitate. Concluziile subliniază necesitatea integrării sustenabilității în toate aspectele afacerilor și colaborarea între diferite părți interesate pentru a promova un viitor durabil.

Cuvinte cheie: echilibru, colaborare, practici ecologice, certificare

Abstract: This paper explores sustainability in business, highlighting its importance for the long-term success of organizations. The definition and justification of the concept, associated challenges and ways to promote sustainability in the business environment are discussed. Tools and techniques used to assess and improve sustainability performance are presented. The findings highlight the need to integrate sustainability into all aspects of business and collaboration between different stakeholders to promote a sustainable future.

Keywords: balance, collaboration, eco-friendly practices, certification

Clasificare JEL: Q01

Clasificare REL: 15D

Introducere

În lumea afacerilor contemporane, conceptul de sustenabilitate s-a impus ca unul dintre pilonii fundamentali ai strategiei organizaționale. Cu toate că termenul este des invocat, adesea se întâlnește o lipsă de claritate în definirea sa. La nivel fundamental, sustenabilitatea se referă la crearea unui echilibru între nevoile actuale și cele viitoare, într-un mod care să nu compromită abilitatea generațiilor viitoare de a-și îndeplini propriile necesități. În acest context, companiile sunt tot mai conștiente că modul în care răspund la provocările sustenabilității va avea un impact profund asupra competitivității și, chiar mai important, asupra supraviețuirii lor pe termen lung.

Cu toate acestea, implementarea unor strategii coerente de sustenabilitate poate fi dificilă pentru multe organizații din cauza lipsei unei viziuni clare sau a unui plan general, ceea ce poate duce la inițiative fragmentate și incoerente. Totuși, într-o lume marcată de schimbări rapide și presiuni tot mai mari asupra resurselor naturale, ignorarea sustenabilității nu mai este o opțiune viabilă pentru companii.

În ultimii ani, am asistat la o creștere a conștientizării asupra impactului afacerilor asupra mediului și societății. Probleme precum schimbările climatice, epuizarea resurselor naturale și inegalitățile sociale au devenit tot mai urgente, impunând necesitatea unei abordări mai responsabile și mai durabile în afaceri. Această lucrare își propune să exploreze și să clarifice conceptul de sustenabilitate în contextul afacerilor moderne, subliniind importanța sa crescută în asigurarea competitivității și succesului pe termen lung al organizațiilor.

I. Definirea și fundamentarea conceptului de sustenabilitate

Sustenabilitatea se referă la viabilitatea pe termen lung a unei comunități, a unui sistem de instituții sociale sau a unei practici sociale, fiind percepută ca o formă de conduită etică. Din această perspectivă, acțiunile prezentului sunt orientate să nu afecteze negativ posibilitățile generațiilor viitoare de a experimenta niveluri similare de prosperitate, utilitate și bunăstare. (Saving Earth Encyclopedia Britanica , 2023) Din punctul de vedere al companiilor, sustenabilitatea trebuie să fie înțeleasă ca un imperativ, fiind „abilitatea de a acționa în mod coeziv prin reînnoirea resurselor, elaborarea și furnizarea de produse și servicii în concordanță cu așteptările societății prezente, atragerea de noi generații de angajați, contribuția la conservarea mediului într-un mod sustenabil, câștigarea încrederii și sprijinului din partea clienților, acționarilor și comunității locale în care entitatea își desfășoară activitatea. ”(Caraiani și colaboratorii, 2010b, p.80). Mai mult, “sustenabilitatea, o idee derivată din interacțiunea dintre sistemele economice și cele ecologice, devine un concept provocator, orientat spre asigurarea continuității vieții umane pe termen nedefinit. Bunăstarea individuală și progresul speciei umane pot fi realizate doar prin gestionarea atentă a activităților umane, evitând impactul negativ asupra diversității, complexității și vitalității sistemului ecologic de suport. ”(Marinoiu A.M., Popescu A.I., 2019).

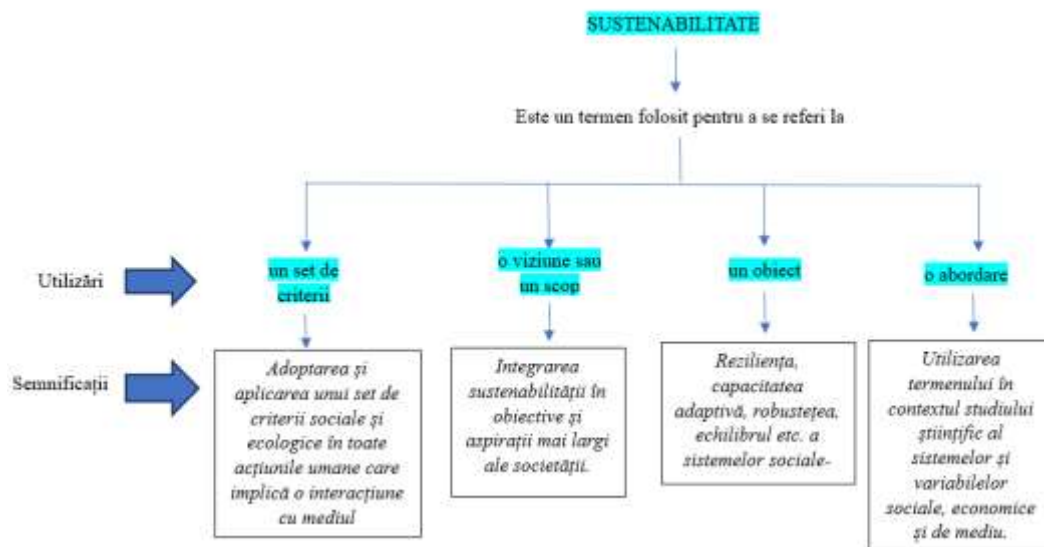

Figura 1. Semnificații ale conceptului de sustenabilitate în rândul comunității științifice

Sursa: Adaptare după Salas-Zapata & Ortiz-Muñoz, 2018

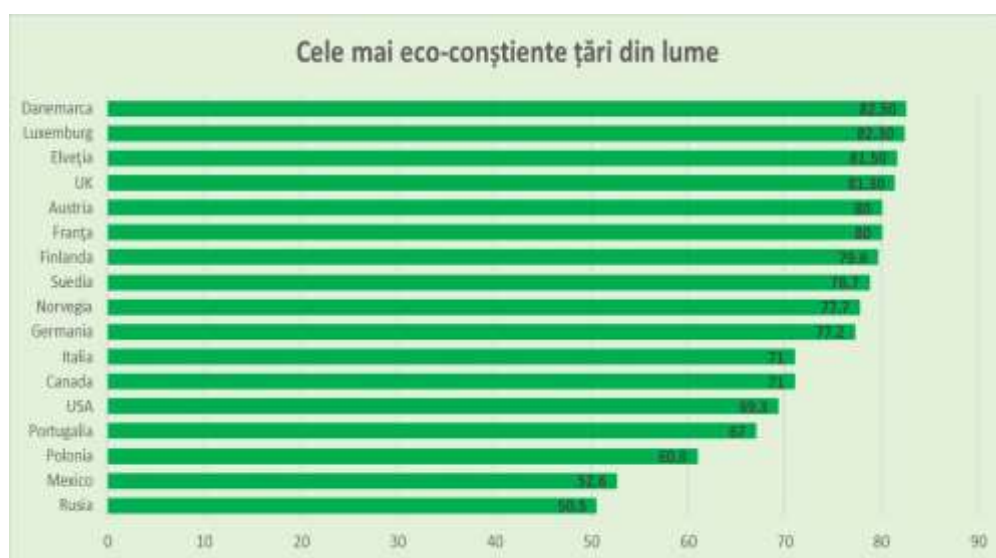

Figura 2. Țările considerate cele mai preocupate de mediu din lume

Sursa: Adaptare proprie pe baza Indicelui de performanță de mediu, 2020

Țările care ocupă primele zece locuri au un lucru în comun: sunt toate concentrate în Europa. Cele trei state fruntașe împărtășesc politici similare pentru protejarea mediului și conservarea resurselor naturale. Aceste politici includ: angajamentul ferm față de investițiile în tehnologii verzi și energie regenerabilă, promovarea transportului sustenabil prin infrastructuri prietenoase cu mediul și facilitarea utilizării alternativelor la transportul individual cu combustibili fosili. De exemplu, ținta Danemarcei de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră cu 70% până în 2030 este una dintre cele mai ambițioase din lume. De asemenea, Elveția este recunoscută pentru utilizarea extensivă a energiei hidroelectrice, care contribuie la reducerea emisiilor de carbon și la promovarea unei surse de energie curate și regenerabile.

II. Provocări și amenințări pentru sustenabilitate

Impactul negativ al modelului de creștere economică nesustenabilă nu doar agravează problemele sociale existente, ci și contribuie la epuizarea resurselor naturale și la diminuarea capacității de regenerare a mediului înconjurător. Este crucial ca tranziția către un echilibru global să fie susținută de contribuții semnificative și noi idei din partea unei varietăți de actori, inclusiv experți, oameni de știință, lideri politici și cetățeni obișnuiți. Aceasta ar putea implica o colaborare intensă și dezvoltarea unor strategii și soluții inovatoare și sustenabile pentru a aborda aceste provocări complexe și pentru a asigura un viitor durabil pentru toți. (Donella H. Meadows și colaboratorii, 1972, p.p. 179-180)

Principalele rezultate ale modelului de dezvoltare nesustenabilă se referă la schimbările climatice, ce pot provoca evenimente meteorologice extreme cu implicații serioase pentru infrastructură, sănătate și mediu. Creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră, generate de activitatea umană, contribuie la încălzirea globală, iar utilizarea excesivă a substanțelor chimice reprezintă o amenințare pentru securitatea alimentară. Alte consecințe notabile, cu impact semnificativ, includ excluziunea socială și sărăcia, afectând populația și având repercusiuni asupra sănătății și ocupării forței de muncă. În plus, se observă fenomene precum îmbătrânirea populației și pierderea biodiversității, cu impact direct asupra sustenabilității și echilibrului ecosistemelor.

Dacă nu se iau măsuri adecvate, Uniunea Europeană riscă să se confrunte, în decursul vieții generațiilor viitoare, cu următoarele amenințări majore: 400.000 de decese premature anual din cauza poluării atmosferice, 90.000 de decese anuale asociate valurilor de căldură, o diminuare cu 40% a volumului de apă disponibilă în regiunile sudice ale Europei, expunerea a 2,2 milioane de persoane la riscul inundațiilor costiere anual și pierderi economice anuale estimate la 190 de miliarde euro, conform statisticilor realizate. (Uniunea Europeană, 2019)

III. Promovarea sustenabilității în mediul de afaceri: Rolul pilonilor ESG

O contribuție remarcabilă a fost adusă de către John Elkington, un planificator englez, psiholog și consultant în sustenabilitate. În 1994, Elkington a introdus conceptul de sustenabilitate, prezentând modelul "triple bottom line". Acest model subliniază importanța echilibrului între aspectele economice, politice și practici de dezvoltare, având în vedere în mod egal impactul asupra mediului și rezultatele sociale. (University of Wisconsin, 2022) Această perspectivă a stat la baza modelului "trei piloni", recunoscuți și sub acronimul ESG (Environmental, Social, Governance) și care a exercitat o influență semnificativă în abordarea provocărilor durabilității. (Martin Mulligan, 2018, p.5.) Sinergia acestor componente va contribui la transformarea afacerilor în entități profitabile, realizarea obiectivelor de expansiune pe termen lung, îmbunătățirea eficienței operaționale și maximizarea valorii pentru acționari. (Camelia Oprean-Stan, 2020, p.p. 1-2)

Figura 3. Cei 3 piloni ai sustenabilității

Sursa: EconPosts

Sustenabilitatea ecologică explorează o diversitate extinsă de aspecte legate de ecosistemele planetei noastre, printre care: menținerea stabilității sistemelor climatice, asigurarea calității aerului, solului și apei, gestionarea adecvată a terenurilor, prevenirea eroziunii solului, conservarea biodiversității (cuprinzând diversitatea speciilor și a habitatelor) și susținerea serviciilor esențiale ale ecosistemelor, precum polenizarea și fotosinteza. (KTH Royal Institute of Technology, 2021)

Sustenabilitatea economică se concentrează pe practici care promovează dezvoltarea pe termen lung a economiei, fără a compromite aspectele sociale, de mediu și culturale ale comunității. Trecerea de la termenul de "creștere" economică la cel de "dezvoltare" reflectă o schimbare semnificativă în abordarea economică, care subliniază nu doar mărimea sau cantitatea creșterii economice, ci și calitatea acesteia. Acest pilon al sustenabilității implică implementarea unui sistem de producție care poate satisface cerințele actuale de consum fără a pune în pericol nevoile viitoare. Acest tip de sistem economic limitează utilizarea resurselor pentru a asigura sustenabilitatea capitalului natural, subliniind necesitatea ca dezvoltarea economică să nu se realizeze cu costuri asupra mediului înconjurător. (Marinoiu A.M., Popescu A.I., 2019, p.18.)

Institutul Oxford pentru Dezvoltare Durabilă definește sustenabilitatea socială astfel: "preocupată de modul în care indivizii, comunitățile și societățile trăiesc împreună și își propun să atingă obiectivele modelelor de dezvoltare pe care le-au ales, având în vedere limitele fizice ale locurilor lor și ale întregii planete". La nivel operațional, sustenabilitatea socială se concretizează prin acțiuni în domenii cheie, cum ar fi: dezvoltarea capacităților și abilităților, reducerea inegalităților sociale și de mediu și integrarea principiilor de echitate și bunăstare în deciziile sociale și economice. Aceasta înseamnă combinarea domeniilor tradiționale ale politicii sociale cu aspecte emergente legate de participare, nevoi, capital social, economie, mediu și, tot mai recent, de fericire, bunăstare și calitatea vieții. (Institutul Oxford pentru Dezvoltare Durabilă, citat de Universitatea Mississippi, 2022)

IV. Instrumente și tehnici utilizate pentru evaluarea și îmbunătățirea performanței de sustenabilitate în afaceri:

1. Evaluarea ciclului de viață (ECV) este un proces de evaluare a efectelor pe care le are un produs asupra mediului pe întreaga durată a vieții sale. Aceasta implică măsurarea efectelor ambientale ale fiecărei etape implicate, inclusiv extracția resurselor, producția, transportul, utilizarea și eliminarea. Prin evaluarea fiecărei părți distincte a ciclului de viață, cum ar fi consumul de energie, emisiile și generarea de deșeuri, ECV oferă informații valoroase pentru compararea diferitelor produse, materiale și procese. (British Plastic Federation)
2. Un model de afacere sustenabilă reprezintă un cadru conceptual pentru modul în care organizațiile pot crea, livra și captura valoare în conformitate cu principiile dezvoltării durabile. Acest model se deosebește de un model de afaceri tradițional, orientat exclusiv către obținerea de profit, întrucât vizează abordarea provocărilor de sustenabilitate în timp ce asigură continuitatea rentabilității. Prin adoptarea unui astfel de model, companiile pot să analizeze și să abordeze o gamă diversă de probleme legate de mediu și sociale, adaptându-și obiectivele, produsele și procesele, contribuind în mod pozitiv la mediul înconjurător. (University of Leeds, 2022)
3. Certificările în domeniul sustenabilității, coordonate de organizații independente, oferă un cadru standardizat și obiectiv pentru evaluarea și validarea practicilor sociale și de mediu ale brandurilor și produselor. Aceste programe nu numai că sprijină afirmațiile credibile ale companiilor cu privire la angajamentul lor față de sustenabilitate, dar și construiesc încrederea consumatorilor prin asigurarea transparenței și prin furnizarea de asigurări că produsele respectă standardele convenite, minimizând riscul de greenwashing. (Provenance, 2023). Două exemple semnificative sunt reprezentate de LEED (Leadership in Energy and Environmental Design), care este cel mai utilizat sistem de evaluare a clădirilor ecologice la nivel mondial și de eticheta "Certified B Corporation", care confirmă un scor remarcabil obținut de companii în cadrul unei evaluări care acoperă cinci domenii de impact: guvernare, angajați, comunitate, mediu și clienți.
4. Standardele ISO joacă un rol crucial în furnizarea clarității și transparenței în discuțiile despre sustenabilitate, împuternicind atât consumatorii, cât și producătorii să înțeleagă și să abordeze impactul alegerilor lor. Prin cuantificarea și integrarea costurilor anterior ascunse în procesele decizionale, standardele ISO facilitează dezvoltarea afacerilor mai responsabile și mai receptive. Aceste standarde permit, de asemenea, alinierea strategiilor de creștere ale afacerilor cu așteptările consumatorilor și promovează transparența cu privire la impactul produselor și la cele mai bune practici pentru sustenabilitate. (International Organization for Standardization, 2023)

Concluzii

Integrarea sustenabilității în toate aspectele afacerilor este fundamentală. De la gestionarea resurselor și proceselor de producție până la elaborarea strategiilor de marketing și gestionarea relațiilor cu comunitatea, sustenabilitatea trebuie să fie o prioritate centrală

pentru organizații. Acest lucru necesită un angajament ferm din partea conducerii și implicarea tuturor părților interesate pentru a asigura implementarea și respectarea practicilor durabile.

Colaborarea reprezintă piatra de temelie a progresului. Soluționarea provocărilor legate de sustenabilitate necesită o colaborare strânsă între guverne, organizații internaționale, sectorul privat și societatea civilă. Doar prin eforturi comune și sinergice putem dezvolta soluții eficiente și sustenabile pentru problemele complexe cu care ne confruntăm.

Firmele ar trebui să investească în programe educaționale și traininguri pentru a crește gradul de conștientizare al angajaților cu privire la sustenabilitate și la rolul lor în implementarea practicilor durabile în cadrul organizației. Acest lucru ar putea include sesiuni de formare despre importanța conservării resurselor, reducerea deșeurilor și utilizarea eficientă a energiei în cadrul activităților de zi cu zi ale companiei.

Responsabilitatea socială și governanța corporativă sunt fundamentale: Companiile trebuie să-și asume responsabilitatea pentru impactul lor asupra mediului și societății și să-și alinieze practicile la principiile unei guvernante corporative responsabile. Acest lucru implică raportarea transparentă a performanței lor de sustenabilitate și implicarea activă în comunitățile în care își desfășoară activitatea.

Referințe bibliografice

References:

1. British Plastic Federation, *“Life Cycle Analysis (LCA) - A Complete Guide to LCAs”*, site: <https://www.bpf.co.uk/sustainable_manufacturing/life-cycle-analysis-lca.aspx>, [Accesat la 28.03.2024]
2. Camelia Oprean-Stan, 2020, p.p.1-2., *“Impact of Sustainability Reporting and Inadequate Management of ESG Factors on Corporate Performance and Sustainable Growth”* articol: < <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/20/8536>>, [Accesat la 28.03.2024]
3. Caraiani, C. (coordonator) și colaboratorii, 2010b. *“Contabilitatea verde – Strategii transdisciplinare către contabilitatea socială și de mediu”*, Bucharest: Ed. ASE.
4. Donella H. Meadows și colaboratorii, 1972, p.p. 179-180, *„The limit to growth”*, articol : <<https://www.donellameadows.org/wp-content/userfiles/Limits-to-Growth-digital-scan-version.pdf>>, [Accesat la 28.03.2024]
5. Institutul Oxford pentru Dezvoltare Durabilă, citat de Universitatea Mississippi, 2022, *“The three dimensions of sustainability column”*, site: <<https://sustain.olemiss.edu/2022/02/03/the-three-dimensions-of-sustainability-column-social-sustainability/>>, [Accesat la 28.03.2024]
6. International Organization for Standardization, 2023, *“Developing sustainably”*, site: <<https://www.iso.org/developing-sustainably.html>>, [Accesat la 28.03.2024]
7. KTH Royal Institute of Technology, 2021, *“Ecological Sustainability”*, site : < <https://www.kth.se/en/om/miljo-hallbar-utveckling/utbildning-miljo-hallbar-utveckling/verktygslada/sustainable-development/ekologisk-hallbarhet-1.432074>>, [Accesat la 28.03.2024]
8. Marinoiu A.M., Popescu A.I., 2019, *“Sustenabilitate si inovare in mediul international de afaceri”*, editura ASE , p. 376

9. Marinoiu A.M., Popescu A.I., 2019, "*Sustenabilitate si inovare in mediul international de afaceri*", editura ASE , p. 18
10. Martin Mulligan, 2018, p.5., "*An Introduction to Sustainability*", articol: <file:///C:/Users/USer/Downloads/10.9774_9leaf.9781315519456_previewpdf.pdf>, [Accesat la 28.03.2024]
11. Provenance, 2023, "*10 key sustainability certifications for businesses*", site: < <https://www.provenance.org/news-insights/10-key-sustainability-certifications-for-businesses> >, [Accesat la 28.03.2024]
12. Saving Earth Encyclopedia Britanica, 2023, „*Sustenabilitatea*”, site: <<https://www.britannica.com/explore/saveearth/sustainability> >, [Accesat la 28.03.2024]
13. Uniunea Europeană, 2019, "*Schimbările climatice*", site: <https://climate-pact.europa.eu/about/climate-change_ro>, [Accesat la 28.03.2024]
14. University of Leeds,2022, " What are Sustainable Business Models? (With Examples)", site :< <https://pg-online.leeds.ac.uk/blogs/sustainable-business-models/> >, [Accesat la 28.03.2024]
15. University of Wisconsin, 2022, "*Triple bottom line*", site: < <https://uwex.wisconsin.edu/stories-news/triple-bottom-line/>>, [Accesat la 28.03.2024]